

Litteratur

THEDE PALM:

En biografi på sovjetiska

Som statschef i Sovjetunionen och som generalsekreterare i Sovjetunionens kommunistiska parti är Leonid Brezjnev väl värd en biografi. Säkerligen är han det också som personlighet: vilken människa som helst arbetar sig inte upp till poster som hans. Om honom har i USA utkommit en bok, nu också översatt till svenska. Den är utomordentligt officiell och auktoriserad. Den heter "Brezjnev. Sidor ur hans liv. Med förord av Leonid I Brezjnev. Under överinseende av Sovjetunionens vetenskapsakademi" (Corona 1978, capris 80 kr inb). Ett par sidor om förhållandena Sovjetunionen-Sverige är förmodligen tillfogade för den svenska utgåvan. I övrigt är boken möjligen initierad av ett amerikanskt förlag och i första hand avsedd för amerikansk publik.

Även om boken är innehållsrik (och väl översatt av Lars Bergquist) skulle man önska att den varit bättre. Den är så glättad och avslipad att det inte finns en enda kantighet kvar. Man vägrar att tro att Brezjnev som människa och politiker alltid och oföränderligt varit mild och faderlig och förstående och fredsvän och allt annat vackert, inklusive ofelbar. Tvärtom finns det anledning att tro att han har mycket hårda nypor och har förstått att använda dem och att hänsynsfullhet mot motståndare inte varit hans mest utmärkande drag.

Medan Churchill ännu levde – för att nämna en ur mängden av västerländska framstående politiker – skrevs böcker om honom, och de var förvisso inte förhandsgranskade av någon akademi. Han framställdes inte som från början färdig, med statsmannatankar och allt. Hans misstag granskades, hans personliga egenskaper kritiserades. Ur detta steg så Churchill fram som en verklig människa, visserligen högst ovanlig, i stånd att väcka beundran hos många och att reta gallfeber hos somliga. Tavlor med honom måste målas med bred pensel. Brezjnev framställs i den föreliggan-

de boken som lämpad för oljetryck.

Därmed sker en orättvisa mot honom, men denna är i sin tur avhängig av en egendomlig sovjetisk tradition, som slagit ut i personkulten. Stalin skulle på sin tid genomgående bemötas med slavisk underdånighet. Också när han uttalade sig om språkvetenskap eller om genetik bugade professorerna beundrande. Om de opponerat sig, hade de riskerat förvisning till läger eller död. Professorer som numera uppträder som opponenter avrättas inte. De utesluts ur den vetenskapsakademi, som vakar över Leonid Brezjnevs bild, och skickas vid förhärdelse till mentalsjukhus. I princip har ingenting ändrats. Partiet och dess högste ledare skall vara höjda över kritik och måste framställas utan skuggor.

Brezjnevs liv är annars väl värt att skriva om. Han kommer från en arbetarfamilj i Ukraina, och fadern kunde låta honom gå igenom läroverk. Sedan arbetade han själv vidare och skaffade sig också en ingenjörsexamen. Han blev tidigt en energisk partimedlem. Under kriget tjänstgjorde han som politisk kommissarie och steg till generalmajors rang. Boken framställer honom som modig, villig att uppträda i de främsta linjerna och som framstående organisatör. Ingenting av detta finns det anledning att betvivla. Efter kriget blev han uteslutande partiman i alltmera inflytelserika ställningar.

Denna politiska karriär skedde under Stalins tid och var samtidig med Chrustjovs, till vars anhängare Brezjnev ansågs höra. Det skulle i en biografi om Brezjnev varit prydligt om något litet ord förekommit om hans förhållande till nämnda herrar. Den senare av dem var han dessutom med om att avsättas. Nu nämns de vardera en gång i boken i absolut menlösa sammanhang. Detta karakteriserar det "historiska" i denna biografi.

En gång, då Leonid Brezjnev själv inte kan påverka saken, kommer delar av hans verkliga biografi att skrivas. De bör innehåll-

la att han varit en kraftig politiker, långt mera mänsklig än Stalin, långt mindre impulsiv än Chrustjov, som statsman högre än de båda. Det blir inte fråga om någon blek,

allmänt välvillig person. En sådan slår sig inte fram i det kommuniststyrda sovjetryska väldet.

Pärmar för årgång 1978

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-67 59 55, eller genom insättning av kronor 25: - på postgiro 7 27 44-6.